

Konferencia Mester János emlékére

A lélek vonásai

Csütörtökön, március 9-én du. 3 órától kezdve a SZAB-székházban (Somogyi u. 7.) Mester János felolvasóülést rendez a SZAB Neveléstörténeti Albizottsága valamint a Szegedi Tudományegyetem JGYTF kar neveléstudományi tan-
széke.

Szeged szellemi múltja kiemethetetlenül gazdag – szerencsénkre. Ismét egy felfedezésre váró tudós életművé előtt tisztelgünk. Mester Jánost kevesen ismerik, még a szűk szakmai berkeken belül sem foglalkoznak vele nagyon. Eppen ideje, hogy le-
rójuk adósságunkat vele szemben. Már tavaly megjelent egy kismonográfia róla Oláh János, főiskolai tanár tollából, s a mostani tanácskozás az cetművel való – szisztematikusabb vizsgálódás újabb állomása.

Mester János 1879-ben született Magyarpecskán, a római Gergely Egyetemen tanult, 1915-ben szerzett egyetemi doktori címet, 1924-ben teológiai doktor lett. Kezdetben Budapesten tevékenykedett, lélektani-pedagógia kutatásokat végzett Bárczy Gusztáv, Imre Sándor, Nagy László és mások társaságában. 1928-ban került Szegedre, s egészen 1949-ig dolgozott városunkban. Előbb a főiskola pedagógia-filozófia tanszékének vezetője lett (a már ismert Somogyi József elődjeként), majd 1930-tól átkerült az egyetemre, s ott először rendkívüli, később rendes egyetemi tanárként filozófiát tanított. 1940 és 1949 között pedig az egyetem pedagógiai tanszékét irányította. Budapestben halt meg 1954-ben.

Kiváló képességekkel, rendkívüli nyelvtelenséggel rendelkező tudós-tanár volt. Az olasz kultúra elsőrangú ismerője s népszerűsítője. Több könyv és számos tanulmány szerzője. Mindamelllett

pap, pápai prelátus és szak-
képzett elektrotechnikus is.

Nincs mód itt áttekinteni fölöttébb gazdag életművét, még csak felsorolni sem tudnám, mi mindennel foglalkozott. Talán egész munkássága ars poetikájaként értelmezhetjük következő gondolatát: „Tegyük fel a nemzet életét a magyar lélek nemes vonásainak kiművelésére.” Mester élete végéig harcolt a lélek felfuvalkodottsága és a szellem beképzeltsége ellen. Ebből a küzdelemből is hadd emeljem ki egy konkrét figyelemztetést. Az egyén gondolatvilága sohasem mutathat teljes eredetiséget és öntörvényszerűséget, ugyanis benne „megérzik az eszméramlatok befolyása,... (az egyéneké, akik tanították, akikkel barátkozott, vagy el-
lenségeseen állott.” Olyan ez, mint a gyógyforrás: „magas sziklás hegység tetején szivárogo a földbe az esőcsepp, és átvándorol a sok geológiai rétegen,... midőn a völgy ölében áldásos erővel kristálytisztaságban előtör, megérzik rajta a megtett út, ...a rétegek hatása, melyet befogadott, sajátjává tett...”

Ma filozófusok, pedagógia-
kutatók, pszichológusok gyűlnek össze, hogy feldolgozzák s értékeljék Mester János életművének egy-egy szeletét. A konferencia anyaga könyv alakban is hozzáférhető lesz, segítve azt a nemes törekvést, hogy Szeged múltbeli szellemi értékeit minél többen s mélyebben megismerjék a szegedi lakosság és az itt tanuló diákság körében. A felolvasóülésen – amely nyilvános lesz – érdeklődésre számot tartó előadások hangzanak el. Szó lesz többek között az olasz népjellemről, az önuralomról, a munkaiskola problémájáról, a középkori filozófia egyik csúcsteljesítményéről, a kortárs olasz kultúra néhány jeles képviselőjéről.

Karikó Sándor

Százhusz éves értékek

A vöröskereszt és a nemzeti vérkészlet

A Magyar Vöröskereszt főtákará, dr. Morzányi Éva nemrégiben a Csongrád megyei szervezetnél tett konzultációs látogatást. A 340 ezer tagot számláló humanitárius szervezet vezetőjét a véradásszervezés változásáról, a megannyi karitatív szervezet színre lépéséről és az uniós elvárásokról kérdeztük.

Csongrád megyei szervezetnél tett konzultációs látogatást. A 340 ezer tagot számláló humanitárius szervezet vezetőjét a véradásszervezés változásáról, a megannyi karitatív szervezet színre lépéséről és az uniós elvárásokról kérdeztük.

A vöröskereszt alig egy éve hivatalban levő új főtákará, dr. Morzányi Éva nemrégiben Szegeden járt. Első programja a vöröskereszt Csongrád megyei székházában volt, ott kértünk tőle interjút.

– A rendszerváltást követően számtalan karitatív szervezet született, kezdte meg humanitárius munkáját. Ezek színre lépésével háttérbe szorult-e a korábban „egyeduralkodó” vöröskereszt, vesztett-e egykori népszerűségéből?

– Jelenleg 60 ezerre becsüljük a különböző nonprofit szervezetek számát. Egyik napról a másikra a civilszféra hihetetlenül megerősödött, s természetesen ezt az áttörést a vöröskereszt meg-
érezte. Én úgy látom, hogy minél több ilyen szervezet él és működik, annál nagyobb hatóerejű az a szervezet, amely országos hálózattal rendelkezik, hiszen a kisebb alapítványok, szerveződések kisebb közösségeket tudnak átfogni és mozgósítani. Lehet, hogy egy-egy konkrét feladat teljesítésében jobb eredményt érnek el, mint mi, akiknek „százféle” do-
loggal kell foglalkozni. Az sem hagyható figyelmen kí-

Morzányi Éva: A vérellátás stratégiai kérdés. (Fotó: Nagy László)

vül, hogy sok karitatív szerveződés, időközben eltűnt a palettáról, kérészéletűnek bizonyult, ugyanakkor a vöröskereszt évtizedek óta biztonságos és kiszámítható segítségnyújtó a rászorulóknak, s ezt az emberek tudják, érzik és értékelik.

– Tavaly kezdődött az a folyamat, aminek eredményeként átalakult a hazai vérellátás, s meg-
szerveződött az Országos Vérellátó Szolgálat, amellyel együttműködési megállapodást kötött a vöröskereszt.

– Évtizedeken át a Ma-

gyar Vöröskereszt volt a gazdája a véradás szervezésnek, ám az utóbbi évtizedben egyéb teendőink – elsősorban a megnövekedett szociális problémák orvos-
lása – miatt háttérbe szorult ez, az egyébként igen fontos feladat. Ennek is tulajdonítható, hogy az elmúlt évben a véradásban voltak kritikus időszakok, főleg a fővárosban. Az európai normákhoz igazodó, korszerű, biztonságosabb vérellátást szolgáló rendszert kellett tehát kidolgozni, hiszen stratégiai kérdés, hogy egy ország vérellátása mennyire megbíz-

ható. Tavaly év elején kezdtek el egy központilag irányítható, hat régióra épülő vérellátó rendszer felállítását. Ehhez csatlakozott a vöröskereszt, s aláírtuk – az idén januárban életbe lépett együttműködési szerződést, amelynek értelmében a vöröskereszt az évi 500 ezer véradás körülbelül 80 százalékanak szervezését vállalta. Az első jelentések alapján, a vöröskereszt 100 százalékkal felelt teljesítette januári vállalását.

– A millenniumi ünnepségsorozat is része most a munkájuknak.

– A Nemzetközi Vöröskereszt '97-ben Sevillában, egy konferencián határozta el, hogy '99 május 8-án, a szervezet világnapján elindítja a 2000. május 8-áig tartó a millennium évét. A vezérelv az volt, hogy különböző ötletekkel mutassuk be a szervezet munkáját. Mi, magyarok azt módszert választottuk, hogy szakmai munkánkat – igye-
kezzünk megismertetni országos fórumokon, nemzetközi szimpóziumokon. Az eddig közel 400 rendezvényen a szociális tevékenységünket, a hajléktalan-ellátást, a véradásszervezést, a fogyatékos gyermekek nyaraltatását, a különleges mentéseket, a házi szakápolást, az elsősegélynyújtó családi programunkat mutattuk be. A záróprogram itt lesz Csongrád megyében, Ópusztaszeren, ahová az ország minden megyéjéből és külföldről hívtunk vöröskereszteseket, s nagyszabású szabadtéri ünnepséggel szeretnénk méltóan befejezni a vöröskeresztes millenniumi programsorozatot.

– Az ország uniós törekvései rónak-e plusz feladatot a magyarországi vöröskeresztre?

– Az uniótól függetlenül is, korszerűbbé kell válnunk. 120 évesek vagyunk, amiből következik, hogy van egy erős gyökerünk, amit nem szabad elfelejtenünk, elvetnünk, hanem erre építkezve kell megújulnunk. Bizonyos feladatokat regionális szinten kell megoldanunk, ezáltal takarékoskodva a pénzünkkel, az energiáinkkal. E törekvé-
sünk gyakorlati példája éppen a régiókra alapozó véradásszervezés, és ezt az elvet próbáljuk követni nagy országos képzésünkben és az ifjúsági munkánkban.

Kalocsai Katalin

A Cégvesztő utóélete

Ahogy egy volt vezérigazgató látta

főosztályvezető, igazgató-
helyettes, s legvégül, 1991-ig raktárvezető. Ekkor pályázta meg a Szegedi Konzervgyár vezérigazgatói székét.

– Ennek van egy külön kis története, amely jól jellemzi az akkori időköt – mondta Szőgi Béla, aki jelenleg nyugdíjas. – A Szekszárdi Húskombinát egyik utolsó párttitkárával komoly összetűzésbe kerültem, mivel rendre felülbíráltam szakmai utasításaimat. Feljelentett a városi párttitkárnál, ellehetetlenültem, ezért nem volt más választásom, le-
mondtam a beosztásomról. Így lettem raktárvezető.

– Hogyan került a Szegedi Konzervgyár vezérigazgatói székébe? Ekkor még Ódry Károly az igazgató, akinek 1991. december 31-ig szólt a megbízása.

– A Szekszárdi Húskombinát vezérigazgatója, Waf-fenschmidt János 1991 októberében szólt nekem, hogy nagy bajban van a konzervgyár és hogy pályázatot írjak ki a Szeko igazgatói székére. Mivel október 24-ig kellett beadni, október 22-i dátummal megírtam részletes szakmai és vezetői elképzeléseimet a gyár irányítására. Waf-fenschmidt János abban is se-

gített, hogy találkozhasak az ÁVÜ ügyvezetőjével, Rácz Ernővel. Ez megtörtént, és Rácz Ernő megbízott, készítse szakvéleményt a vállalat újjászervezésére, írjam le véleményemet a Szeko-nál tapasztaltakról, valamint arról, hogy az ÁVÜ milyen lépéseket tegyen a tulajdonosi jogkör „teljes gyakorlása” érdekében. Több ízben egy-egy napot eltöltöttem Szegeden és megírtam a szakvéleményt. Közben egy újabb taggyűlésen a tulajdonosok a beadott pályázatok kiegészítését kérték – bel- és külkereskedelmi koncepcióval. Ezt is elkészítettem, december 16-i dátummal. Így érkezett el a december 20-i kft.-taggyűlés.

– Könyvemben azt írom, hogy az Ön kinevezése meglepetést okozott, mivel a tulajdonosok nem olvasták a pályázatát.

– A taggyűlésnek a beérkezett négy pályázóról – köztük Ódryról és rólam – kellett döntenie. Az derült ki, hogy a Sámson Holding képviselői „othon” nem tudták elolvasni a pályázatát, ezért szünetet kértek (és nem Rácz Ernő tette, mint ahogy az a könyvben szerepel). Amikor folytatódott a taggyűlés, előszóban is fe-

lelni kellett a kérdésekre. Az tény, hogy Sámsonék Ódryt nem akarták, mivel nem működött velük együtt (nem hagyta, hogy a szélhámosok kipumpálják az utolsó filléreket is a cégből – a szerző). A szavazáskor a jelenlévők egyhangúan választottak meg ügyvezető igazgatónak, 1992. január 1-jétől három évi időtartamra.

– Hogy ítéli meg utólag, miért Ön mellett voksoltak a tulajdonosok?

– Ahogy nekem később elmesélték, Sámsonéknak tetszett, amit a pályázatomban leírtam, hiszen Ódryval nem tudtak együtt dolgozni. Az ÁVÜ pedig azért állt ki mellett, mert nem bízott abban, hogy Ódry Károly vállalta volna a jelentős leépítéssel, visszafejlesztéssel járó intézkedéseket.

– Milyen helyzetben volt a cég, amikor átvette az irányítást 1992 januárjában?

– A helyzet katasztrofális volt. Noha Ódry Károllyal a taggyűlésen azzal álltunk föl egymás mellől, hogy a helyzetem lesz, mégis úgy döntött, elmegy a cégtől. Még utolsó lépésként fölmondott a gazdasági igazgatónak. Ezt „barát-

ságtalan” lépésnek tartottam. Így egyszerre kellett termelési, kereskedelmi és gazdasági igazgatót keresnem. A pénztárban nem volt pénz, a bankok a folyószámlára érkező összegekre azonnal lecsaptak, valamint jelzálog alá helyezték a korszerű gépeket, épületeket, zárolták a raktárkészleteket. Megrendelés pedig alig volt. Sok mindenre számítottam, de arra, ami ténylegesen fogadott, még álomban sem.

– Ön jelentette be az öncsödöt rögtön 1992 januárjában...

– Igen, hiszen ez az ügyvezető igazgató feladata a törvény szerint. De nem mindenki tudta nélkül és nem úgy, ahogy az a könyvben le van írva! A valóságban az történt, hogy a Szeko kényszerpályára került. Hiába egyeztem meg az OKHB-val január elején, hogy közösen, banki segítséggel újjászervezzük a céget, elkerülve a csődöt, ezt nem lehetett végrehajtani. Az Agrokert ugyanis a Sámson Holding több mint 100 millió forintot tartozása miatt a Szeko ellen kért felszámolást (kérvényük már a bíróságon volt). Nem volt más választásom, az Agrokertől taktikai célból időt kértem, a lehető leggyorsab-

ban összehívtam a taggyűlést, amelyen óriási vita után, látva a fenyegetést, a tulajdonosok teljes egyetértésben a kisebbik rosszat választva utasítottak a csőd bírósági bejelentésére.

– Milyennek látta belülről Sámsonékat?

– A Sámson Holding gyárban megforduló vezetőit, különösen Komáromi Attilát céltudatosan, jól felkészült, ravasz, erőszakos emberként ismertem meg. Szinte semmitől sem riadtak vissza, hogy céljaikat elérjék. Amikor elolvastam az adásvétellel kapcsolatban az alap- és a szindikátusi szerződést, már tudtam, hogy maffiózók. Amíg vezérigazgató voltam, folyamatosan tárgyaltam az ÁVÜ vezetőivel: bebizonyítottam – a társaság könyvvizsgálójának segítségével –, hogy Sámsonék be sem fizették a törzstőkéjüket és azt is előkészítettem, hogyan zárjuk ki őket a társaságból. Ma sem értem, miért nem tette meg ezt az ÁVÜ, érthetetlen, megbocsáthatatlan, súlyos hiba volt.

– Amint vezérigazgató lett, a cégnél karcsúsítottak, négyszáz ember elbocsátásáról döntöttek. Majd, mivel a május 27-i csődegyeztetőn nem jött létre megál-

lapodás, megszületett a határozat a felszámolásról is.

– Ez a fogalmazás zavar engem, hasonlóképpen a könyv azonos részének megállapításai is. Ugyanis 1992 első felében a május 27-i sikertelen csődegyezés előtt olyan átszervezést hajtottunk végre a gyárban, amely fő vonalaiban ma is fennáll. Természetesen fájdalmas operáció volt, de el kellett végezni, hogy a beteg felgyógyuljon. Igen, meg kellett szabadulni a felesleges készletektől. Redukálni kellett a korábbi nagyvonalú ellátási adottságokat, kiváltásokat, adományokat. Biztosítani kellett az emberek „értelmét” foglalkoztatását. Június 18. lett végül a felszámolás hivatalos megkezdésének időpontja. A felszámoló, Forczek Dániel meghagyta ügyvezető igazgató beosztását, plusz a felszámoló helyi megbízottja címet is megkapta. Ez idő alatt mindent elköttem a gyárról és az emberekért. Noha 1994 végéig, három évre szólt a megbízatásom, 1994. május 31-én távoztam. A gyárat ugyanis a Kvantumbank vette meg és az ő embere került az igazgatói székbe. Ekkor, 54 évesen az utcán találtam magam. Voltam munkanélküli is, majd bt.-t alakítottam a feleségemmel műszaki szakértés, marketingtanácsadás proffillal. Jelenleg nyugdíjas vagyok.

Fekete Klára

Lapunk tizenkét részben történeteket közölt Cégvesztő című, a közelmúltban megjelent kötetéből. Mint ismeretes, a könyv hat szegedi nagyvállalat utolsó tíz évét, a privatizáció történetét és a talpon maradás küzdelmeit mutatja be. A mű azóta szinte önálló életre kelt, sok emberből előhozta régi emlékeit – de sérelmeit is. Megkeresett Szőgi Béla, a Szegedi Konzervgyár Kft. egyik volt vezérigazgatója is, akivel a könyv írása közben nem találkoztam. Mivel magára nézve sértőnek és tévesnek találja a követ egyes megállapításait, az alábbi beszélgetés ennek apropóján született.

Szőgi Béla 1940-ben született Szegeden, régi iparos családból származik. A Budapesti Műszaki Egyetemen – a vegyipari gépész szak élelmszer-ipari ágazatán – 1964-ben szerzett okleveles gépészmérnöki diplomát. Ezt követően, 1964-72. között a Kecskeméti Konzervgyárban, majd – négyéves Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalati megskatással – a Szekszárdi Húskombinátban volt műszaki